

Otto Böhtlingk & Rudolph Roth: Sanskrit-Wörterbuch, Part 1, Petersburg 1855

H. an. MED. — 2) adj. *was beim Aufsetzen angewendet wird, dazu dient:*

तदनासामुपधानो मन्त्र इतीष्टकासु P. 4, 4, 125. वर्चःशब्दो यस्मिन्मन्त्रे स वर्चस्वान् वर्चस्वानुपधानो मन्त्र आसामिष्टकानाम् वर्चस्या उपधाति; अङ्गुलिमानुपधानो रुस्त आसाम् Sch. Vgl. उपधेय.

उपधानीय (von उपधान) n. Kissen ÇABDAR. im ÇKDR. स्वनिधानं ग-
होपधानीयकृतम् PAÑKAT. 123, 9.

उपधामृत (उ + भृ) m. ein Knecht, der Betrügereien ausgeübt hat: ज्ञातशस्यत्रिभागं तु प्रगल्ह्यतोपधामृतः BRHASP. in VIVĀDAK. 48, 10. उपधा उपधि: । यदत्रोत्पद्यते तत्रिभाग इति न वस्त्रानादि किञ्चिदीयते यस्य स उपधामृतः VĀKASP. ebend.

उपधायिन् (von धा, दधाति mit उप) adj. unterlegend (als Kissen): अ-
शेत सा बाहुल्लोपधायिनी KUMĀRAS. 3, 12.

उपधारण (von धृ im caus. mit उप) n. das Betrachten, Erwägen:
अर्थानाम् MBH. 1, 5561.

उपधि (von धा mit उप) m. 1) der Theil des Rades, welcher zwischen der Nabe und dem äusseren Umkreis liegt, RV. 2, 39, 4. AV. 6, 70, 3. P. 5, 1, 13. Rad H. an. 3, 343. MED. dh. 30. Vgl. उद्भि, प्रधि. — 2) Betrug, Schelmerei AK. 1, 1, 30. H. 378. H. an. MED. M. 8, 165. JĀG. 2, 31, 89. MBH. 1, 1316. 1531. R. 5, 69, 12. निरूपयितीवनता DHĀRTAS. 88, 15. विदधति सोपधिसंघिद्वेषणां KIRĀT. 1, 45. — 3) buddh. Unterlage, Substrat (?): निरूपयिष्ये (अनुप) निर्वाणधत्ता, सोपधिषेय BURN. Intr. 390. fgg. — Vgl. उपधा, उपधान, उपधि.

उपधिक (von उपधि) m. Betrüger, Schelm M. 9, 258.

उपधूपित (von धूप् mit उप) adj. 1) beräuchert H. an. 3, 19. MED. l. 231. — 2) dem der Untergang der Sonne oder der Tod bevorsteht: आ-
सनास्तमयः कश्चिदुपधूपित इत्यते HĀR. 42 (es schliesst sich daran अङ्गा-
रिणी दिक्). आसनास्तमया (sc. दिक्) धीरैरुच्यते चोपधूपिता (so nach den
Verbesserungen; der Text: °मया — °धूपितः, es geht aber अङ्गारिणी
दिक् vorher) TRIK. 1, 1, 96. dem Tode nahe (आसन्नमरण) H. an. MED.

उपधूत (von धृ mit उप) f. Lichtstrahl H. 99.

उपधेय (von धा, दधाति mit उप) adj. aufzusetzen: वपःशब्दवन्महोप-
धेयास्विष्टकासु P. 4, 4, 127, Sch. — Vgl. उपधान 2.

उपध्मा (von ध्मा mit उप) f. Anhauch; die Thätigkeit, durch welche
der Upadhmanīja hervorgebracht wird, ÇIKSHI 14.

उपध्मान (wie eben) n. das Anhauchen; davon उपध्मानिन् adj. an-
hauchend AV. 8, 8, 2.

उपध्मानीय (von उपध्मान) m. der Hauchlaut (Visarga) vor प und फ
VS. PRĀT. 1, 41. व्य इत्युपध्मानीयः 8, 15. P. 8, 3, 37 erscheint dafür das
Zeichen ऌ; vgl. das Vārtt., den Sch. zu 1, 1, 9 und अर्धविसर्ग.

उपधस्त (von धस् mit उप) partic. gesprengelt VS. 24, 14. TS. 2, 1, 6, 3.
ÇAT. BR. 4, 3, 8, 2. KĪTJ. ÇR. 13, 4, 16.

उपनक्षत्र (उप + न) n. Nebenstern: सप्तविंशतिः सप्तविंशतिर्होपन-
क्षत्राण्येकैकं नक्षत्रमुपतिष्ठते ÇAT. BR. 10, 3, 4, 5.

उपनाख (उप + नाख) n. eine Krankheit der Fingernägel, Nagelfluss
SUÇR. 1, 294, 5.

उपनति (von नम् mit उप) f. Zuneigung VS. 20, 13.

उपनद्म् und उपनदि (उप + नद्) adv. am Flusse P. 5, 4, 110, Sch.
Vop. 6, 68.

उपनन्द (उप + नन्द) m. N. pr. ein Sohn Vasudeva's VP. 439. ein

Zuhörer Çākjamuni's BURN. Lot. de la b. l. 2. SCHIEFNER, Lebensb.
266 (36). ein König der Nāga LALIT. 88. 197. BURN. Intr. 184. Lot. de
la b. l. 3. SCHIEFNER, Lebensb. 271 (41). — Vgl. नन्द.

उपनन्दक (wie eben) m. N. pr. ein Sohn Dhṛtarāṣṭra's: नन्दोप-
नन्दकौ MBH. 1, 2731. 4544.

उपनय (von नी mit उप) m. 1) Zuführung, Verschaffung: संभोगोपन-
यैर्णाम् MBH. 3, 70. — 2) Anwendung: तत्रा न शास्त्रोपनयेषु कल्पते R.
5, 37, 30. in dieser Bed. ist उपनय N. des 4ten Gliedes im 5theiligen
Syllogismus COLEBR. Misc. Ess. I, 292. Z. d. d. m. G. 7, 307. — 3) = उ-
पनयन 2. H. 814. Vop. 23, 28, v. l.

उपनयन (wie eben) n. 1) das Zuführen, Bringen: वस्त्रालंकारोपनय-
नम् R. 4, 3 in der Unterschr. PRAB. 110, 6. — 2) das Zuführen der Söhne
aus den drei freien Kasten zum Lehrer, wodurch sie in die Stellung
vollberechtigter Mitglieder der religiösen Gemeinde einzutreten begin-
nen; Einführung. Als Zeitpunkt derselben wird ĀCV. GRHJ. 1, 19 (vgl.
M. 2, 36. fgg.) angegeben für den Brahmanen das 8te bis 16te Jahr,
für den Kshattrija das 11te bis 22ste, für den Vaiçya das 12te bis
24ste. TRIK. 2, 7, 1. ĀCV. GRHJ. 1, 4, 15. PĀR. GRHJ. 1, 4. ÇĀNKH. GRHJ. 1, 5.
Verz. d. B. H. No. 321. 1039. Vop. 23, 28. चूटोपनयनानि MBH. 1, 8047.
व्रतोपनयनाभ्याम् 3, 7025. कृतोपनयन M. 2, 108. 173.

उपनर (उ + न) m. N. pr. eines Königs der Nāga VJUTP. 183.

उपनरुन (von नरु mit उप) n. Tuch zum Einbinden: सोमोपनरुन ÇAT.
BR. 3, 3, 3, 4. KĪTJ. ÇR. 7, 1. fgg. 22, 6, 13.

उपनैमुक (von नम् mit उप) adj. sich zuneigend ÇAT. BR. 2, 2, 4, 24.
13, 3, 6, 7.

उपनाय m. = उपनयन 2. H. 814.

उपनायन n. dass.: गर्भाष्टमे शब्दे कुर्वति ब्राह्मणस्योपनायनम् M. 2, 36.
JĀG. 1, 14. — Vgl. औपनायनिक.

उपनायिक (von उपनाय) herbeiführend, N. eines Sūtra VJUTP. 39.

उपनासिक (उप + नासिका) n. Umgebung der Nase SUÇR. 1, 361, 8.

उपनाह (von नह mit उप) m. 1) Bündel: देवानां भाग उपनाह द्युः
AV. 9, 4, 5. TS. 3, 3, 9, 2. — 2) Pflaster, Umschlag (Aufgebundenes) H.
an. 4, 337. MED. h. 28. SUÇR. 1, 63, 18. शोफोरूपनाहं कुर्यादामविदग्धयोः
2, 3, 21. 34, 8. 42, 17. 343, 2. उपनाहस्वेद 142, 11. — 3) das obere Ende
des Halses der Vīṇā, wo die Saiten befestigt werden, AK. 1, 1, 3, 7. H.
290. H. an. MED. HĀR. 33. — 4) Augenwinkelgeschwulst SUÇR. 2, 306, 20.

उपनाहन (von नह im caus. mit उप) n. das Auflegen eines Pflasters,
Umschlags; Pflaster, Umschlag SUÇR. 1, 374, 6. 2, 19, 10. 96, 18. 293, 21.

उपनिक्षेप (von क्षिप् mit उप + नि) m. Depositum, anvertrautes Gut
JĀG. 2, 25. — Vgl. निक्षेप und उपनिधि.

उपनिधार्तर (von धा, दधाति mit उप + नि) nom. ag. niedersetzend
ÇAT. BR. 1, 1, 3, 17.

उपनिधान (wie eben) n. = उपनिधि 1. WILS.

उपनिधि (wie eben) m. 1) Depositum, anvertrautes Gut AK. 2, 9, 81.
H. 870. neben आधि M. 8, 145. neben निक्षेप 149. 185. 192. JĀG. 2, 25.
Dieses wird als unversiegeltes, उपनिधि als versiegeltes, verschlossenes
Depositum erklärt. स ज्ञातमात्रानुब्रंश्च दारोश्च भवतामिह । प्रादयोपनि-